

Professionalisering
Jeugdhulp en
Jeugdbescherming

Het Kwaliteitskader Jeugd in de praktijk

Een samenvatting voor aanbieders
van jeugdhulp en jeugdbescherming

Inhoud

1.	Over het Kwaliteitskader Jeugd	5
2.	Wat is de norm van de verantwoorde werktoedeling?	7
3.	Hoe kunt u het Kwaliteitskader Jeugd toepassen?	9
4.	Wanneer is de inzet van een geregistreerde professional nodig?	11
5.	Wanneer is de inzet van een geregistreerde professional niet nodig?	14
6.	Wanneer kunnen een niet-geregistreerde en geregistreerde professional samen worden ingezet?	16
7.	Beroepsregistratie en vooraanmelden voor beroepsregistratie	18

1. Over het Kwaliteitskader Jeugd

Op 1 januari 2015 is de Jeugdwet in werking getreden. Doel van deze wet is dat kinderen en jongeren gezond en veilig opgroeien, hun talenten ontwikkelen en naar vermogen deelnemen aan de samenleving. Er zijn situaties waarin hierbij hulp en ondersteuning van een professional nodig is. In de Jeugdwet staat dat deze hulp op een verantwoorde manier moet worden gegeven. Jeugdhulpaanbieders doen dit onder andere door de juiste professional in te zetten. Professionals die vakbekwaam zijn en die beschikken over de kennis en kunde, die in een bepaalde situatie of onder bepaalde omstandigheden nodig zijn. Dit noemen we 'de norm van de verantwoorde werktoedeling'. In het Kwaliteitskader Jeugd is deze norm concreet gemaakt.

De norm van de verantwoorde werktoedeling

De norm van de verantwoorde werktoedeling vraagt van u, als aanbieder van jeugdhulp en jeugdbescherming, dat u professionals inzet die over de juiste expertise beschikken en vakbekwaam zijn. Dit betekent dat u voor bepaalde werkzaamheden geregistreerde professionals in moet zetten. Volgens de Jeugdwet zijn dit professionals die óf in het Kwaliteitsregister Jeugd geregistreerd zijn, óf als arts, verpleegkundige, gezondheidszorgpsycholoog of psychotherapeut in het BIG-register.

Het Kwaliteitskader Jeugd als handreiking

Alle professionals die bij het bieden van jeugdhulp en jeugdbescherming worden ingezet moeten vakbekwaam zijn en over de juiste kennis en vaardigheden beschikken. In het Kwaliteitskader Jeugd hebben de beroepsverenigingen, brancheorganisaties en gemeenten beschreven voor welke werkzaamheden, taken of verantwoordelijkheden een geregistreerde professional moet worden ingezet. De registratie betreft professionals die werken op een hbo- of wo- functie. Maar werk kan ook toegedeeld worden aan een niet-geregistreerde professional als dat niet afdoet aan de kwaliteit, of zelfs noodzakelijk is voor de kwaliteit van de hulp. Het Kwaliteitskader Jeugd is bedoeld als handreiking voor u als aanbieder van jeugdhulp of jeugdbescherming bij het toepassen van de norm van verantwoorde werktoedeling in de praktijk.

Het Kwaliteitskader Jeugd is alleen van toepassing bij de uitvoering van de Jeugdwet en geldt niet voor de uitvoering van taken in het kader van andere stelsels, zoals de Wmo, de Wlz, Zvw of de Participatiewet. Het Kwaliteitskader Jeugd is ook niet van toepassing op vrijwilligers die worden ingezet bij jeugdhulp en jeugdbescherming.

Meer lezen?

Dit is een korte versie van het 'Kwaliteitskader Jeugd'. Deze brochure is gemaakt voor werkgevers en anderen in de jeugdhulp en jeugdbescherming die het Kwaliteitskader moeten toepassen. De volledige tekst is te vinden op www.professionaliseringjeugdhulp.nl.

2. Wat is de norm van de verantwoorde werktoedeling?

In de Jeugdwet wordt gesproken over de norm van de verantwoorde werktoedeling. In de praktijk betekent dit dat het werk en de verantwoordelijkheden in uw organisatie zo georganiseerd zijn, dat dit leidt tot verantwoorde hulp. Aanbieders van jeugdhulp en jeugdbescherming moeten de norm toepassen. Hier worden de drie onderdelen van de norm toegelicht.

1. Werken met geregistreerde professionals

De norm van de verantwoorde werktoedeling vraagt van aanbieders van jeugdhulp en jeugdbescherming dat zij werk toedelen aan geregistreerde professionals. Deze professionals zijn geregistreerd in het Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ) als het om jeugdzorgwerkers, psychologen en (ortho)pedagogen gaat. Of in het BIG-register als het artsen, verpleegkundigen, psychotherapeuten en gezondheidszorgpsychologen betreft. Het werk kan ook toegedeeld worden aan een niet-geregistreerde professional als dat niet afdoet aan de kwaliteit, of zelfs noodzakelijk is voor de kwaliteit van de hulp.

2. Alle professionals zijn vakbekwaam

De norm van de verantwoorde werktoedeling vraagt daarnaast van aanbieders dat alle professionals die worden ingezet in de uitvoering van de jeugdhulp en jeugdbescherming – geregistreerd en niet-geregistreerd – vakbekwaam zijn. Bij de toedeling van werk moeten aanbieders rekening houden met de specifieke kennis en vaardigheden van professionals.

3. Professionals werken volgens professionele standaarden

Tot slot vraagt de norm van de verantwoorde werktoedeling van aanbieders dat zij er voor zorgen, dat geregistreerde professionals in staat gesteld worden om te werken volgens de voor hen geldende professionele standaarden. Onderdeel hiervan is dat de professional geen werk doet waarvoor hij onvoldoende geschoold is. Van de werkgever wordt verwacht dat hij dit ook niet van zijn professional vraagt.

3. Hoe kunt u het Kwaliteitskader Jeugd toepassen?

Wanneer moet het werk door een geregistreerde professional worden gedaan en wanneer mag een niet-geregistreerde professional het werk doen? In het Kwaliteitskader Jeugd is hiervoor een afwegingskader opgenomen.

Afwegingskader

Het afwegingskader helpt om na te gaan welke taken en verantwoordelijkheden de professional heeft en hoe de situatie van de cliënt is. Op basis daarvan geeft het Kwaliteitskader Jeugd aan of een geregistreerde professional moet worden ingezet of dat dit niet hoeft.

Twee vragen vormen het uitgangspunt:

1. Hoe complex is de situatie van het kind of de jongere?
(cliënt-gerelateerde indicatoren)
2. Hoe complex is de hulpverlening?
(professional-gerelateerde indicatoren)

Daarnaast kijkt de aanbieder welk niveau van vakbekwaamheid de professional moet hebben om de werkzaamheden uit te kunnen voeren.

Hoe kan het afwegingskader worden gebruikt?

In het afwegingskader staan allereerst de cliënt-gerelateerde indicatoren beschreven. Hoe complex en ernstig is de situatie van de cliënt?

Hoe ziet zijn omgeving (cliëntsysteem) eruit?

Vervolgens spelen drie aspecten van de professional een rol. Wie is verantwoordelijk en voert de regie in het werkproces? Welke hulpverlening wordt gevraagd in termen van complexiteit, zelfstandigheid, transfervermogen en expertise? En welke impact heeft de hulpverlening op de cliënt? Dit zijn professional-gerelateerde indicatoren.

Alleen de belangrijkste cliënt-gerelateerde en professional-gerelateerde indicatoren staan in het afwegingskader. Er zijn altijd situaties waarbij een werkgever zelf afweegt of een geregistreerde of niet-geregistreerde professional kan worden ingezet. In het schema staat een afwegingsgebied. Hier kan van worden afgeweken als de inzet van een niet-geregistreerde professional niet af doet aan, of zelfs noodzakelijk is voor de kwaliteit van de hulp.

4. Wanneer is de inzet van een geregistreerde professional nodig?

In het kort

Een geregistreerde professional kan altijd worden ingezet wanneer hij over de juiste expertise beschikt en vakbekwaam is. Er zijn situaties waarin een geregistreerde professional móet worden ingezet. Dat is het geval als er sprake is van een risicovolle en onveilige situatie voor het kind of de jongere, of als de professional grote verantwoordelijkheid heeft. Ook moet een geregistreerde professional worden ingezet wanneer sprake is van complexe problematiek, of als de beslissing over de hulp en de behandeling ingrijpende invloed heeft op het leven van een kind of jongere.

Geregistreerde professional nodig

Als het kind of jongere in een onveilige en risicovolle situatie zit

Er moet een geregistreerde professional worden ingezet als er bij het kind of de jongere sprake is van één van de volgende situaties:

- Risicovol
- Crisis
- Onveilige omgeving
- Levensbedreigend
- Meerdere problemen spelen tegelijkertijd (bijvoorbeeld somatische, psychische, sociale problematiek en/of ontwikkelings-, gedrags- en/of opvoedingsproblematiek) en daarbij is niet duidelijk welke hulp nodig is
- Complexe problematiek waarvan de achterliggende oorzaak onbekend is
- Sterk wisselend verloop

Als de professional grote verantwoordelijkheid heeft

Als de professional verantwoordelijk is voor, of besluiten neemt over de volgende handelingen moet hij altijd geregistreerd zijn:

Probleemverkenning

- Observeren en signaleren
- Analyseren van complexe hulpvraag
- Diagnose stellen

Toegang tot hulp

- Toegang tot niet vrij toegankelijke jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering
- Al dan niet inzetten jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering
- Af- en opschalen van ingezette hulp
- Beëindigen van de formele hulpverlening

Plan

- In samenwerking met cliënt(systemen) op- en vaststellen hulpverleningsplan, behandelplan en plan van aanpak voor jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering
- Adviseren over behandeling, hulpverlening, ondersteuning

Uitvoering

- Uitvoeren hulpverleningsplan, behandelplan en plan van aanpak voor jeugdbescherming en jeugdreclassering
- Inzetten dwang en drang
- Inzetten specifieke deskundigheid

Als het gaat om de behandeling en hulpverlening bij complexe problematiek

- Aanpak vereist specifieke kennis en vaardigheden

Als de impact op het kind of de jongere groot is

- Onomkeerbare invloed op het leven van het kind of de jongere (en/of hun verzorgers)
- Ingrijpende invloed op het leven van het kind of de jongere (en/of hun verzorgers)

5. Wanneer is de inzet van een geregistreeerde professional niet nodig?

In het kort

Voor de kwaliteit in de jeugdhulp en jeugdbescherming is het belangrijk dat alle professionals, geregistreeerde en niet-geregistreeerde, over de juiste expertise beschikken en vakbekwaam zijn. Daarmee leveren zij gezamenlijk een belangrijke bijdrage aan verantwoorde hulp. Niet alle werkzaamheden in de uitvoering van jeugdhulp en jeugdbescherming vragen om de inzet van een geregistreeerde professional.

Geen geregistreeerde professional nodig

Als de omgeving van het kind of de jongere voorspelbaar en veilig is

Het kind of de jongere bevindt zich in een van de volgende situaties:

- Voorspelbaar
- Risico's zijn in te schatten
- Veilige omgeving
- Niet levensbedreigend
- De problemen zijn gestabiliseerd

Als de professional werkzaamheden verricht in het kader van probleemverkenning en het hulpverleningsplan onder verantwoordelijkheid van een geregistreeerde professional valt

Een niet-geregistreeerde professional draagt verantwoordelijkheid voor een breed scala aan werkzaamheden. Een geregistreeerde collega is in deze gevallen eindverantwoordelijk of doet de beoordeling.

Het betreft de volgende werkzaamheden:

Probleemverkenning

- Doelgericht observeren en signaleren
- Analyseren

Plan

- In samenwerking met cliënt(system) en behandelaar opstellen hulpverleningsplan
- Adviseren over werkwijze en uitvoering

Uitvoering

- Uitvoeren hulpverleningsplan
- Rapporteren en evalueren
- Beëindigen formele hulpverlening – alleen als er uitsluitend niet-geregistreeerden bij de uitvoering zijn betrokken

Als het om praktische ondersteuning gaat

- Als het om praktische ondersteuning en begeleiding gaat bij het functioneren in het dagelijks leven
- Als er duidelijkheid is over de aanpak en wijze van uitvoering
- Als de werkzaamheden bekend zijn en eenduidig uit te voeren

6. Wanneer kunnen een niet-geregistreeerde en geregistreeerde professional samen worden ingezet?

In het kort

Er zijn situaties waarin een geregistreeerde en een niet-geregistreeerde professional gezamenlijk worden ingezet. Dit kan wanneer er sprake is van een veilige en voorspelbare situatie (zie ook hoofdstuk 5). Maar het kan, onder bepaalde voorwaarden, ook wanneer sprake is van een onveilige, risicovolle situatie.

Geregistreeerde en niet-geregistreeerde professionals samen Onveilige, risicovolle situatie of omstandigheden

In deze gevallen kan de niet-geregistreeerde professional taken uitvoeren of verantwoordelijkheden op zich nemen die volgens het Kwaliteitskader door niet-geregistreeerden mogen worden uitgevoerd. Dan moet wel worden voldaan aan een aantal eisen en een aantal randvoorwaarden. Die staan beschreven in het Kwaliteitskader Jeugd. Zo moet de geregistreeerde professional:

- de beoordeling en diagnose hebben gedaan
- een hulp(verlenings)-of behandelplan vaststellen
- zich overtuigd weten van de vakbekwaamheid van de niet-geregistreeerde collega's
- toezien op de dossiervorming en inzicht hebben in de voortgang
- zich laten informeren door de niet-geregistreeerde professionals, persoonlijk contact met hen onderhouden en beschikbaar zijn voor ruggespraak

Daarnaast moet de verdeling van de inzet van beiden evenwichtig zijn.

Verder moet voor het kind, de jongere of zijn verzorgers duidelijk zijn wie aanspreekpunt is, wie verantwoordelijk is voor de coördinatie en wie inhoudelijk verantwoordelijk is voor de hulp die geleverd wordt. Ook moeten alle betrokken professionals over een gezamenlijk en up-to-date plan beschikken, elkaar goed informeren en weten hoe de taken en verantwoordelijkheden verdeeld worden en dit schriftelijk vastleggen.

7. Beroepsregistratie en vooraanmelding voor beroepsregistratie

Wie kunnen zich nu al registreren?

Geregistreerde professionals, in de zin van de Jeugdwet, zijn professionals die óf geregistreerd zijn in het Kwaliteitsregister Jeugd of als arts, verpleegkundige, gezondheidszorgpsycholoog of psychotherapeut in het BIG-register. Deze laatsten kunnen en moeten zich registreren in het BIG-register op basis van artikel 3. Voor hen verandert er niets in de beroepsregistratie. Op dit moment kunnen en moeten jeugdzorgwerkers zich al registreren in het Kwaliteitsregister Jeugd. Psychologen en (ortho)pedagogen moeten zich registreren in het Kwaliteitsregister Jeugd skjeugd.nl of in het BIG-register www.bigregister.nl.

Nieuw: Beroepsregistratie voor professionals op hbo-functies

Voor een deel van de professionals op een hbo-functie in de jeugdhulp en jeugdbescherming is beroepsregistratie nieuw. Deze beroepsregistratie wordt de komende jaren ontwikkeld. Het Kwaliteitskader Jeugd is van toepassing op alle professionals in de jeugdhulp en jeugdbescherming die in een hbo-functie of hoger worden ingezet, en die werkzaamheden uitvoeren of verantwoordelijkheden dragen die volgens het Kwaliteitskader Jeugd om de inzet van een geregistreerde professional vragen.

Vooraanmelding voor beroepsregistratie

Een groot deel van de professionals met een hbo-functie in de jeugdhulp kan zich nog niet registreren. Dat geldt bijvoorbeeld voor sociaal werkers, agogen in de GGZ, begeleiders in de gehandicaptenzorg, thuisbegeleiders en cliëntondersteuners. Zij melden zich vóór 1 januari

2016 aan bij het Kwaliteitsregister Jeugd. Professionals die nieuw in de jeugdhulp komen werken, kunnen zich ook daarna nog aanmelden, net als professionals die nu al in de jeugdhulp werken en doorstromen naar een hbo- of wo-functie.

Nieuw: Beroepsregistratie voor alle pedagogen en psychologen

Ook voor (ortho)pedagogen en psychologen geldt dat zij geregistreerd moeten zijn in het Kwaliteitsregister Jeugd of in het BIG-register. Als zij niet geregistreerd zijn in het BIG-register, moeten zij zich registreren in het Kwaliteitsregister Jeugd. Daar is beroepsregistratie nu mogelijk voor psychologen en pedagogen op masterniveau.

Psychologen en pedagogen die in het BIG-register zijn geregistreerd als gezondheidszorgpsycholoog, psychotherapeut (art. 3 BIG) of klinisch psycholoog (art. 14 BIG), hoeven zich niet te registreren in het Kwaliteitsregister Jeugd. Professionals die nu geregistreerd staan in het register kinder- en jeugdpsycholoog NIP of in het NVO register basis-orthopedagoog moeten zich, conform de Jeugdwet, wél voor 1 januari 2016 registreren in het Kwaliteitsregister Jeugd.

Eind 2015 moeten alle psychologen en pedagogen, die werkzaam zijn in de jeugdhulp, in het BIG-register óf in het Kwaliteitsregister Jeugd ingeschreven staan op het vakbekwaamheidsniveau dat op hen van toepassing is.

Overgangperiode

Vanaf 1 januari 2016 moet u als werkgever het Kwaliteitskader Jeugd toepassen. Omdat nog niet alle professionals met een hbo-functie zich kunnen registreren, is afgesproken (ook met de wetgever) dat zij hun werk kunnen blijven doen. Met de vooraanmelding voor beroepsregistratie laten deze professionals zien dat zij werkzaamheden uitvoeren waarvoor zij straks geregistreerd moeten zijn.

Uiterlijk eind 2017 is bekend hoe de (her)registratie-eisen eruit komen te zien. Professionals hebben vervolgens tot 1 januari 2020 om aan de (her)registratie-eisen te voldoen.

De volledige tekst van het Kwaliteitskader Jeugd vindt u op de website van het Programma Professionalisering Jeugdhulp & Jeugdbescherming www.professionaliseringjeugdhulp.nl.

Colofon

Dit is een uitgave van Programma Professionalisering
Jeugdhulp & Jeugdbescherming
www.professionaliseringjeugdhulp.nl

© **Nederlands Jeugdinstituut**
Juli 2015

Ontwerp
PUNTPLAYGROUND

